

ODMH

Omgevingsdienst Midden-Holland

Quickscan ecologie MFA Zwammerdam

Versienummer:
Datum:

definitief
21-8-2018

ODMH

Omgevingsdienst Midden-Holland

Productnummer	2018216496
Omschrijving	Quicksan ecologie MFA Zwammerdam
Status	concept
Datum	21-8-2018
Opdrachtgever	Gemeente Alphen aan den Rijn
Opgesteld door	Gert-Jan van Oostenbrugge

Inhoudsopgave

1.1	Inleiding.....	4
1.2	Wettelijk kader	5
1.3	Resultaten	6
1.4	Bronnen.....	14

1.1 Inleiding

Dit ecologisch veldonderzoek maakt deel uit van een algeheel milieukundig basisonderzoek voor het plangebied. Voor een nadere beschrijving van het plangebied en aanvullend kaartmateriaal verwijzen wij naar het ROM advies van de ODMH betreffende MFA Zwammerdam. Voor het plangebied geldt nu het bestemmingsplan Limes, vastgesteld in juli 2013. Er is voor dat plan gedeeltelijk ecologisch onderzoek uitgevoerd door ECOlogisch in 2011: 'Quickscan en voortoets buitengebied Alphen aan den Rijn' van 29 november 2011. Dit onderzoek is niet bruikbaar voor de huidige ontwikkeling, omdat de nu voorziene ontwikkelingen daar niet in zijn meegenomen en bovendien is het juridisch verjaard. De uitkomsten zijn wel gebruikt in dit onderzoek.

Voor de voorgenomen aanleg en/of bouwactiviteiten op de locatie is een verkennend ecologisch onderzoek (quickscan) uitgevoerd. Aanleiding voor dit onderzoek is het voornemen van de gemeente een MFA in Zwammerdam te realiseren. Voor de bouw van de MFA is het nodig een nieuw bestemmingsplan op te stellen. De huidige bestemming is sport, waarin de te realiseren bestemming maatschappelijk niet past. Ook is het bouwvlak nu precies op de huidige sportkantine met de stoeptegels eromheen toegesneden, de gewenste vorm van het gebouw inclusief kunstgrasveld is planologisch niet mogelijk op dit moment. Ter onderbouwing is dan dit ecologisch onderzoek nodig. Dit onderzoek is dan ook de basis voor de paragraaf ecologie in de ruimtelijke onderbouwing. Het plangebied is bijna volledig verhard met tegels, kunstgras, gebouwen en enkele groenperken met struiken/boompjes en hekwerken. Daarnaast is het gebied 's avonds verlicht met felle verlichting voor het sportveld. De huidige sportkantine staat ook in het plangebied. Deze zal worden behouden. Ook zullen enkele bomen worden gekapt, die in het groenperk staan. Er is geen open oppervlaktewater in het gebied aanwezig. Er is wel de wens om watercompensatie voor het project te realiseren. Dit zal op enige afstand van het sportpark ten westen plaatsvinden aan de rand van de bebouwde kom van Zwammerdam, waar een weide deels wordt afgegraven om meer oppervlaktewater te realiseren. De volgende bronnen zijn geraadpleegd:

- ♦ Landelijke en Provinciale beleidsdocumenten genoemd in paragraaf 1.2 en online plankaarten.
- ♦ Een inschatting van de geschiktheid van het terrein voor beschermde soorten aan de hand van een veldbezoek op 14 augustus 2018.
- ♦ Literatuur en websites opgenomen in de literatuurverwijzingen (1.5).

Op basis van het literatuuronderzoek en het veldbezoek is een inschatting gemaakt van de eventuele effecten van de voorgenomen aanleg op mogelijk aanwezige beschermde soorten (toetsing soortenbescherming Wet natuurbescherming) en op de beschermde gebieden (voortoets en toetsing Natura2000-gebieden, NNN (Natuurnetwerk Nederland), voorheen EHS genoemd). Hieruit volgt een conclusie ten aanzien van de aanvaardbaarheid van de effecten of een aanbeveling tot nader onderzoek of vervolgpcedures. Met behulp van een literatuurstudie is gekeken of er relevante waarnemingen uit het verleden zijn gedaan van beschermde soorten in en rond het plangebied.

Een quickscan is een verkennend ecologisch onderzoek en betreft geen uitgebreide inventarisatie, waardoor slechts in beperkte mate uitsluitsel gegeven kan worden over de aan- en afwezigheid van beschermde soorten. Het veldbezoek is 14 augustus 2018 uitgevoerd, het weer was half tot zwaarbewolkt met 23 graden Celsius, het was nagenoeg windstil. Een gedegen soorteninventarisatie vereist dat op verschillende momenten veldinventarisaties plaatsvinden, omdat iedere soort zijn eigen optimale periode kent. In het geval van strikt beschermde soorten, wordt een verkennend onderzoek als onderbouwing bij de aanvraag van een ontheffing door Omgevingsdienst Haaglanden nooit

afdoende geacht. Aanvullend veldonderzoek, op die tijdstippen in het seizoen die voor de verscheidene soorten het meest gunstig zijn, is dan noodzakelijk. De quickscan richt zich voornamelijk op de geschiktheid van het plangebied voor strikt beschermde soorten. Indien het geschikt blijkt, kan aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn voor de juiste juridische onderbouwing binnen de toelichting van het bestemmingsplan.

1.2 Wettelijk kader

Om natuurwaarden in Nederland te beschermen gelden de volgende landelijke wetten: de Wet natuurbescherming (Wnb) en de Wet ruimtelijke ordening (Wro). Deze wetgeving is voor een deel verwerkt in provinciaal beleid, te weten: Verordening Ruimte 2014, actualisatie 2018 (VR 2014); natuurbeheerplan Zuid-Holland 2018; Beleidsregel compensatie natuur, recreatie en landschap Zuid-Holland 2013 en de verordening Wet natuurbescherming provincie Zuid-Holland. Indien beschermde natuurwaarden aanwezig zijn in een plangebied dient met behulp van een quickscan (combinatie van bureauonderzoek en één veldbezoek) te worden vastgesteld of het voornemen redelijkerwijs uitvoerbaar is, en:

- Er overtreding van de verbodsbepalingen voor beschermde soorten plaatsvindt (toetsing soortbescherming Wnb);
- Er mogelijk significante gevolgen zijn voor beschermde gebieden (toetsing aan Wnb gebiedsbescherming, ook wel voortoets genoemd);
- Er wezenlijke kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur) aangetast worden, maar ook of provinciaal compensatiebeleid met betrekking tot door de provincie aangewezen 'belangrijke weidevogelgebieden' aan de orde is.

Indien deze beschermde natuurwaarden niet worden aangetast, wordt het project conform de eerder genoemde regelgeving toelaatbaar geacht. In dat geval dient rekening te worden gehouden met de algemeen geldende zorgplicht (artikel 1.11) van de Wnb. De zorgplicht bepaalt dat een ieder die weet dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen voor flora of fauna veroorzaakt, verplicht is maatregelen te nemen die deze negatieve gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken. De zorgplicht kan gezien worden als algemene fatsoenseis die voor iedereen geldt.

Volgens verwachte planning in 2021 zal, tijdens de geldigheid van het op te stellen bestemmingsplan de Omgevingswet worden ingevoerd. In deze wet zullen Wro en Wnb tezamen met vele andere wet- en regelgeving gebundeld worden. Dit kan nog gevolgen hebben voor activiteiten die uitgevoerd zullen worden in het plangebied na de wetswijziging.

1.3 Resultaten

Gebiedsbescherming Natura 2000

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied (tevens dichtstbijzijnde PAS gebied) is 'Nieuwkoopse Plassen en de Haeck' op bijna 1300 meter ten oosten van het plangebied. In het gebied zijn diverse vogelsoorten beschermd volgens de Vogelrichtlijn en ook habitats volgens de Habitatrichtlijn. De doelsoorten uit het natuurbeheerplan voor het gebied betreft soorten die bij zoete plas, veen/rietmoeras en natte gras/hooilanden horen. Van aantasting/verstoring op zo'n afstand is geen sprake. Directe versturende invloed als gevolg van het voornemen wordt uitgesloten. Verdroging/vernatting, verlichting, geluidsoverlast en trillingen bij de beschermde natuurgebieden als gevolg van de geplande nieuwbouwactiviteiten treden niet op. Door de kleine schaal van het voorgenomen project is het ook niet zo dat waardevol foerageergebied voor beschermde soorten zal verdwijnen. Het plangebied is grotendeels verhard en bedekt met kunstgras en daarmee niet geschikt als foerageergebied voor de aangewezen vogelsoorten (hetzelfde geldt voor 'de Wilck' dat verderop gelegen is dan Nieuwkoopse Plassen). Ook door de ligging van het terrein in de bebouwde kom, waar veel verstoring door bewoners, sportbeoefenaars en verkeer optreedt.

Stikstofdepositie

Per 1 juli 2015 is de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) van start gegaan. Dat betekent dat projecten bij de fase van vergunningverlening worden beoordeeld of zij meldingsplichtig zijn (depositie tussen 0,05 mol/ha/jr en 1 mol/ha/jr) of vergunningsplichtig. Er is onder het PAS geen vergunningplicht meer voor bestemmingsplannen. Er is wel de noodzaak om te toetsen of de plannen juridisch haalbaar zijn. Als de ontwikkeling redelijkerwijs met een melding kan volstaan of kan verwachten dat een vergunning verleend kan worden, is er geen reden dat de Wnb de ontwikkeling in de weg staat. Meldingen en vergunningen maken gebruik van ontwikkelingsruimte. Elke provincie heeft per PAS-gebied een aantal molen stikstof in de zesjaarsperiode van 2015-2021 (looptijd eerste periode PAS) ter beschikking gesteld. Het dichtstbijzijnde PAS-gebied betreft 'Nieuwkoopse Plassen en de Haeck' gelegen op bijna 13 kilometer. Het rekenprogramma Aerius is verplicht gesteld om te gebruiken bij het berekenen van depositie voor de registratie van meldingen en vergunningen.

Gezien de afstand tot het PAS-gebied en de grootte en aard van de werkzaamheden (kleinschalige bouw van een dorps huis) kan worden geconcludeerd dat er geen sprake is van een toename in de stikstofdepositie met een significant effect, ook niet door cumulatie. Er zullen beperkt extra verkeersbewegingen worden gegenereerd bij de uitvoering van de werkzaamheden. Het betreffen vooral gewijzigde verkeersbewegingen die eerder naar het voormalige verenigingsgebouw in het dorp werden afgelegd. Een projecteffect van de werkzaamheden van zo'n kleinschalig project heeft geen negatieve gevolgen voor het PAS-gebied Nieuwkoopse Plassen en de Haeck op ongeveer 1300 meter afstand. Het project is juridisch haalbaar binnen de Wnb als het gaat om indirecte effecten als gevolg van stikstofdepositie.

Gebiedsbescherming NNN

Het projectgebied maakt geen onderdeel uit van beschermd natuurgebied, zoals te zien in figuur x.x. NNN gebied is aangewezen op ruim 150 meter ten zuiden van het plangebied. Voor NNN geldt geen compensatieplicht bij dit plan. Toetsing aan indirecte effecten is niet aan de orde.

Provinciale gebiedsbescherming

Het projectgebied betreft geen belangrijk weidevogelgebied. Dit is op afstand van ruim 300 meter gelegen ten zuidwesten van het plangebied. In dit geval geldt ook geen compensatieplicht.

Bomenverordening/Houtopstanden

Bomen zijn langs twee wegen soms wettelijk beschermd. De plaatselijke APV bevat een bomenlijst met te beschermen bomen. Bomen op deze lijst zijn kapvergunningplichtig. Enkele eiken uit de gemeentelijke bomenapp staan net over de plangrens bij de parkeervoorziening voor de sportvelden. De Wet natuurbescherming heeft het beschermingsregime uit de voormalige Boswet overgenomen dat geldt voor bos, maar ook voor andere 'houtopstanden' zoals houtwallen, heester- en struikhagen, struwelen of beplantingen van bosplantsoenen. Deze bescherming geldt voor houtopstanden buiten de 'bebouwde kom Wet natuurbescherming' gelegen;

of als de houtopstand groter is dan 10 are (1.000 m²) en/of het om bomen gaat in een rijbeplanting van meer dan 20 bomen. Bij dit project zijn deze regels door niet relevant, omdat bomen grotendeels buiten de plangrens van het plangebied aanwezig zijn.

Figuur x.x: natuurgebieden in de buurt van het plangebied MFA Zwammerdam. NNN op ruim 150 meter ten zuiden van de plangrens, Natura2000-gebied Nieuwkoopse Plassen en de Haack op ongeveer 1.300 m gelegen naar het oosten en belangrijk weidevogelgebied op ruim 330 meter zuidwestelijk van het plangebied gelegen.

Soortenbescherming

Beschermde soorten zijn in het gebied aangewezen op de kleine groenstroken en de kantine in het plangebied. Verder is alleen verharding en kunstgras aanwezig die geen plek biedt aan beschermde soorten. De kantine/kleedkamervoorziening is uitgerust met plat dak zonder kiezelstenen of begroeiing. Daarmee is het zeer beperkt geschikt voor broedvogels. Soms broeden kauwen spreeuwen wel in schoorstenen/afvoerpijpen van ventilatie. Door het ontbreken van dakpannen is het dak niet geschikt voor huismus en gierzwaluw. Het ontbreken van een dakoverstek maakt het gebouw ook ongeschikt voor huiszwaluw. In de groenstroken staan enkele boompjes en struiken, waaronder vlinderstruiken. Wilde planten ontbreken in het gebied. Ook zijn er op de muur van de gebouwen geen planten aangetroffen. Open water ontbreekt in het deel van het plangebied waar de MFA wordt gebouwd. Wel is tussen de sportvelden en de begraafplaats nog een aangrenzende watergang gelegen. Op de plaats waar watercompensatie zal worden gegraven is wel een watergang aanwezig, die zal worden verbreed.

Figuur x.x: het toekomstig bouwterrein bij de voetbalvereniging van Zwammerdam met kantine en kunstgrasveld met groenperken en fietsstalvoorzieningen

- ♦ *Flora*

Op basis van het veldbezoek worden geen wettelijk beschermde plantensoorten verwacht. De wettelijk beschermde groenknolorchis wordt in de omgeving wel gemeld, maar is gebonden aan natte moerasveenmosvegetaties die ontbreken in het projectgebied, waar alleen aanplant door mensen in de groenperken aanwezig is. Voormalig onder de Flora- en faunawet beschermde planten als zwanenbloem en rietorchis zijn niet aangetroffen. Waterplanten in de watergangen beperken zich grotendeels tot kroosvarensoorten die niet beschermd zijn. Door de grote hoeveelheden kroos is de watergang minder geschikt voor meer zeldzamere waterplanten, die beperkt worden in hun groeiomstandigheden door de schaduw die de kroos veroorzaken. Verder staan ook veel bladverliezende bomen in de buurt die ook een negatieve invloed op de waterkwaliteit kunnen hebben en nog meer schaduw veroorzaken.

De watergang aan de rand van de bebouwde kom waar de watercompensatie wordt gerealiseerd is ook voor een groot deel met kroos begroeid. Het terrein waar water komt, is te typeren als voedselrijk grasland, dat geen biotoop vormt voor beschermde plantensoorten.

- ♦ *Vogels*

In het plangebied kunnen algemene broedvogels voorkomen. Nesten van vogels (bijvoorbeeld roodborst, winterkoninkje en spreeuw mits in gebruik, zijn beschermd tijdens het broedseizoen.

Tijdens het veldbezoek zijn niet veel vogels waargenomen. De enige soort die gezien is en mogelijk er ook een geschikte broedplek vindt is de koolmees. Dit zegt niets over aanwezigheid binnen broedseizoen dat grofweg tot 15 juli loopt, maar in jaren met geschikte omstandigheden kan het broedseizoen uitlopen tot in augustus/september. Enkele overvliegende vogels die hun leefgebied ook buiten het plangebied kunnen hebben, zoals boerenwaluw, meeuwen, kauwen, zwarte kraai en houtduif zijn waargenomen. Broedende vogels zijn altijd beschermd. Specifiek voor dit plangebied kunnen gebouwbroeders als kauw, spreeuw en koolmees broeden.

Naast algemene broedvogels is er een aantal vogelsoorten waarvan de nestplaats jaarrond beschermd is (ministerie EZ, 2009). Nesten van deze soorten mogen niet zondermeer worden verwijderd. Nesten van jaarrond beschermde soorten zijn verdeeld in 5 categorieën. Vogels uit de categorie 1 tot 4 zijn altijd jaarrond beschermd. De huismus (categorie 2) komt in de buurt voor. De soort is aan gebouwen gebonden voor de nestbouw. De omliggende tuinen en woningen met pannendaken buiten het plangebied zijn geschikt voor de huismus. Mogelijk behoren de sportvelden tot de functionele leefomgeving voor huismussen. De kantine in het plangebied zelf is niet geschikt voor huismus, door de dakvorm en dakafwerking. In het plangebied zijn voorts geschikte structuren zoals de struikenopslag en heggen aanwezig die dekking bieden tegen katten en andere roofdieren. Er dient voor gezorgd te worden dat voldoende vegetatie behouden blijft om de ecologische functies voor de huismussen die buiten het projectgebied in de omliggende woningen broeden op peil te houden. Voor de geschiktheid als foerageergebied van huismus zijn echte grasvelden veel beter dan kunstgrasvelden, waarmee het sportpark deels is uitgerust.

De gierzwaluw die ook in Zwammerdam wordt aangetroffen, kan wegens het ontbreken van schuin pannendak niet broeden in het plangebied.

Het onderzoek bij het bestemmingsplan noemt nog bosuil en ransuil in de dorpsranden met hogere bomen bij Zwammerdam. Binnen het plangebied zijn geen hogere bomen met holtes of groenblijvende coniferen als roestplek gevonden die de uilensoorten kunnen benutten. Deze kunnen worden uitgesloten voor het plangebied, door het ontbreken van groenblijvende bomen in de winter in de groenperken.

De aanwezige sportkantine kan nestplekken bieden aan bijvoorbeeld categorie 5 soorten koolmees en/of kauw bij de dakopeningen voor de aanwezige afzuiginstallaties. Het platte dak kan mogelijk plek bieden aan wilde eenden en/of scholeksters die geen jaarronde bescherming genieten.

Enkele soorten van categorie 5, zoals oeverzwaluw, kunnen het plangebied koloniseren of uitkiezen voor nestbouw, indien geschikt bouwzand wordt gestort. Maatregelen betreffende categorie 1-5 soorten zijn niet aan de orde, onder voorwaarden. Er kan door het broedseizoen te mijden, worden voorkomen dat de oeverzwaluw zich vestigt, als dat niet het geval is kan het bouwzand worden afgedekt of zodanig worden neergelegd dat er geen steile kanten beschikbaar zijn tijdens het begin van het broedseizoen.

Eveneens kunnen algemene broedvogels voorkomen. Om alle risico's met planning voor te zijn dienen de werkzaamheden buiten broedseizoen te worden uitgevoerd. Het opruimen van de bestaande begroeiing in de tuin kan alleen buiten het broedseizoen, of na controle door een ecooloog in het broedseizoen.

Vleermuizen

De soorten die op basis van verspreidingsgegevens en het aanwezige biotoop worden verwacht zijn gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, watervleermuis, meervleermuis, gewone grootoorvleermuis en rosse vleermuis (www.vleermuis.net, www.zoogdieratlas.nl, website werkgroep zoogdieren Zuid-Holland, zwghz.nl). In het historisch onderzoek door ECOlogisch voor het vigerende bestemmingsplan zijn geen extra soorten vermeld.

Het plangebieddeel voor de watercompensatie aan de westkant heeft wel nog enkele hogere bomen die geen hinder zullen ondervinden van de aanleg van het oppervlaktewater. Deze bestaande bomen vormen samen met de overige bomen/struiken mogelijk wel een structuur in het landschap waarop vleermuizen zich oriënteren.

De twee aanwezige kunstgrasvelden op het sportpark, waarvan er één zal verdwijnen, zijn niet geschikt als foerageergebied. Er zullen daar geen emelten in de ondergrond zitten en andere insectenlarven die later als voedsel voor vogels en vleermuizen dienen komen daar ook beperkt voor in de ondergrond en kunnen dus ook niet later doorgroeien naar een volgende vliegende fase in hun levenscyclus. Het andere (hoofd)grasveld is wel geschikt op die momenten dat de sportveldverlichting niet aan staat, dus veelal na middernacht, als alle trainingen zijn afgerond.

Figuur x.x: gebouwdetails geschikt voor vleermuisverblijven aangetroffen bij de kantine

Verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen voor het plangebied niet worden uitgesloten: gebouwbewonende soorten (gewone dwergvleermuis en laatvlieger) kunnen in de spouwmuur

van de sportkantine verblijven. Door het ontbreken van grote bomen met holten zijn verblijfplaatsen van boombewonende soorten als ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, watervleermuis en ook rosse vleermuis wel uitgesloten. Er dient dus rekening te worden gehouden met eventuele verblijvende vleermuizen in de kantine bij werkzaamheden. Mocht er nog aanbouwplannen zijn aan de kantine, dan mogen er geen aanbouwen plaatsvinden die de open stootvoegen in de spouwmuur afdekken. Naast de toegankelijke spouw kunnen ook vleermuizen weggroepen onder de dakafwerking die nog wat ruimte laat en ook weinig licht overdag toelaat. Wel is het zo dat een deel van de omgeving van het terrein 's avonds meer dan gebruikelijk wordt verlicht door de sportverlichting die de grasvelden beschijnt. Dat maakt het gebouw minder geschikt dan de omliggende woningen. Maar nog niet geheel ongeschikt. Er kunnen zeker vleermuizen foerageren in en om de bomen die het sportterrein van de buurt afschermen. De vele boerenwaluizen die boven het grasveld jaagden getuigen van de aanwezigheid van voldoende prooidieren. 's Nachts kunnen de vleermuizen daarvan profiteren. Ook het watercompensatieterrein kan als foerageergebied fungeren. Het zijn echter geen essentiële foerageergebieden die een hele populatie in stand kunnen houden. Daarvoor is het plangebied te klein. Ook zal na de geplande ingrepen het gebied nog steeds dienst kunnen doen als foerageergebied voor vleermuizen. Het nieuw te graven oppervlaktewater maakt het mogelijk zelfs nog beter geschikt hiervoor aan de westkant, terwijl het deel aan de oostkant niet veel extra verharding zal kennen in de nieuwe situatie.

- ♦ *Overige zoogdieren*

De in de gemeente Alphen aan den Rijn aanwezige waterspitsmuis (zwghz.nl) kan voor het projectgebied worden uitgesloten. De biotoop van de soort: beschutte oevers van watergangen zijn niet aanwezig in het plangebied. De watergang waaraan de watercompensatie plaatvindt is een sloot, waarbij de grasvegetatie op de slootkant te weinig beschutting biedt. De sloot die de plangebiedsgrens vormt bij de sportvelden is door de kroosbedekking niet geschikt als jachtgebied voor de waterspitsmuis die op zicht jaagt vanaf de oever. Andere beschermde zoogdieren worden op grond van het habitat en de verspreidingsgegevens niet verwacht (zoogdieratlas.nl en zwgzh.nl).

Er kunnen algemeen voorkomende zoogdiersoorten voorkomen in en rondom de aanwezige groenperk zoals mol, wezel, hermelijn, haas, egel en muizen- en sommige rattensoorten. Deze worden nog wel door de zorgplicht beschermd. Dat houdt in dat bij graafwerkzaamheden rekening dient te worden gehouden met het voorkomen van deze soorten. De werkzaamheden dienen zodanig te worden uitgevoerd dat de soorten voor de graafmachines uit kunnen vluchten. Vooral bij de eventuele verwijdering van de aanwezige vegetatie op het boerenerv kunnen nog kleine zoogdieren verscholen zitten. Door deze van de slootkant naar het akkerland op te ruimen in één richting, wordt de aanwezige dieren de kans gegeven een goed heenkomen te zoeken.

- ♦ *Vissen*

De watergang bij de sportvelden wordt niet getroffen door de plannen. Wel wordt bij het graven van water een sloot verbreed die mogelijk het leefgebied kan zijn van grote modderkruiper die voorkomt in de gemeente Alphen aan den Rijn (bijvoorbeeld onderzoek bureau Waardenburg uit 2010 bij de aanleg van de rondweg Oost bij Boskoop). Ook slecht onderhouden sloten met een baggerlaag is soms geschikt leefgebied. De grote modderkruiper is tolerant op omstandigheden met lage zuurstofgehalten en kan ook zuurstof verwerken door lucht te happen alsof de soort longen heeft. De soort kan niet voor het projectgebied worden uitgesloten. Aanvullend onderzoek naar grote modderkruiper is in dit geval niet nodig, omdat de watergang niet wordt gedempt. Wel

wordt deze vergraven. Mogelijke schade aan deze soort kan worden gemitigeerd door het treffen van maatregelen. Door bij het vergraven van de sloot naar de sloot toe te graven en pas op het laatste moment de waterscheidende grond te verwijderen, kan schade aan de slootvissen worden voorkomen.

De voormalig beschermde vissoorten bittervoorn en kleine modderkruiper komen voor in de omgeving. Deze soorten zijn in 2018 door de provincie Zuid-Holland als icoonsoort aangemerkt. Bij het vergraven van de sloot is dan ook de zorgplicht voor algemene soorten van toepassing. Door gebruik te maken van een ecologisch werkprotocol op basis van een goedgekeurde gedragscode (bijvoorbeeld Unie van Waterschappen of Stadswerk) kan aan de zorgplicht worden voldaan. De gedragscode van de voormalige gemeente Rijnwoude zou mogelijk ook nog van kracht zijn voor de gemeente Alphen aan den Rijn, als deze voorgedragen wordt voor verlenging bij het bevoegd gezag voor de Wnb na 2014.

- ♦ *Amfibieën*

De rugstreeppad komt voor in de gemeente Alphen aan den Rijn (www.ravon.nl en vermelding in de gedragscode van de voormalige gemeente Rijnwoude en het onderzoek bij het vigerende bestemmingsplan). Er is op dit moment in een deel van het plangebied geen geschikt voortplantingshabitat te vinden, omdat waterplasjes en rul zand waarin makkelijk rijsporen en natte delen kunnen ontstaan ontbreken. Tijdens de aanlegwerkzaamheden kan meer geschikt vestigingsmilieu voor de rugstreeppad ontstaan, als bouwzand wordt neergelegd. Maatregelen kunnen vestiging voorkomen. Er dient dan bij werkzaamheden binnen het actieve seizoen van deze soort voorkomen te worden dat de soort ondiepe plasjes aantreft in het zand of de rijsporen van het zware bouwverkeer.

Voor groene kikkers geldt een divers vrijstellingsbeleid door de provincie Zuid-Holland bij de toepassing van de ontheffingsplicht. Voor meerkikker is wel een vrijstelling verleend, voor de poelkikker geldt dit niet. De poelkikker kent het zwaartepunt van zijn voorkomen in de oostelijke helft van het land en is dan ook zeer zeldzaam in het westen. Er zijn geen kikkers in de sloten aangetroffen. Dat is vaak gevolg van de aanwezigheid van vissen die kikkervisjes en kleine kikkers opeten.

Het terrein is geschikt voor algemeen voorkomende soorten als groene kikker, bruine kikker en pad. Voor deze niet ontheffingsplichtige soorten geldt de zorgplicht. Zie hiervoor ook de maatregel bij de overige zoogdieren hierboven.

- ♦ *Reptielen*

De ringslang komt voor in de gemeente Alphen aan den Rijn, vooral rondom Boskoop en in de oostelijke polders richting Nieuwkoop. De soort is gebonden aan water. Broedhopen worden ook in de buurt van watergangen gebruikt om eieren te leggen. De afwezigheid van composthopen of opslagplekken van groenafval maakt het gebied ongeschikt voor ringslangen die zich voortplanten. Incidenteel kan een exemplaar langszwemmen, maar de kans wordt op zeer gering ingeschat, omdat de soort op zicht jaagt en onder het kroos dit bijna onmogelijk is. In het kader van de zorgplicht dient rekening te worden gehouden met de soort. Individuen die worden aangetroffen tijdens de werkzaamheden kunnen worden uitgezet in aanpalende sloten die niet worden vergraven.

Overige beschermde reptielen komen niet voor in en om Alphen aan den Rijn.

- ♦ *Overige Ongewervelden*

Groene glazenmaker, grote spinnende watertor en de platte schijfhoren zijn aangetroffen in de

gemeente Alphen aan den Rijn (telmee.nl, Dnatuur 2016 en anemoon.org). Dit betreft soorten die gebonden zijn aan oppervlaktewater. Deze kunnen voor het projectgebied niet worden uitgesloten vanwege de aanwezigheid van de deels te vergraven watergang. Nader onderzoek naar platte schijfhoren is niet nodig, omdat de waterplanten waarop de soort leeft met het verbreden van de watergang niet hoeft te worden verwijderd. Door waterplanten te behouden blijft ook de platte schijfhoren behouden.

Het voorkomen van de beschermde groene glazenmaker kan wel voor het plangebied worden uitgesloten, omdat de waardplant die de soort kent voor het afzetten van eitjes, de krabbenscheer, ontbreekt in de sloten/watergangen.

De waterroofkevers zijn niet waargenomen. De niet strikt beschermde soort grote spinnende watertor kan voorkomen, de strikt beschermde soort gestreepte waterroofkever is gebonden aan specifiek verlandingshabitat dat wel in de Nieuwkoopse Plassen te vinden is, maar niet in het plangebied en kan ook worden uitgesloten.

Samenvattend dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen van algemene broedvogels en de mogelijke aanwezigheid van verblijfplaatsen in de kantine/kleedkamervoorziening, die behouden blijft. Aanvullend onderzoek naar vleermuizen is niet nodig, als bij de werkzaamheden rekening wordt gehouden met de kwetsbare periode van de winterslaap. Als de planning juist wel uitgaat van heien in de winter, dan zal alsnog jaarrond onderzoek en mogelijk een ontheffingaanvraag voor het verstoren van vleermuisverblijven dienen te worden aangevraagd. Verder dienen eventuele aan te brengen bouwlampen op de bouwplaats van de sportkantinegevels te worden afgericht en er kan niet voor zonsopgang en na zonsondergang worden gewerkt. Ook dient dus buiten de winterslaapperiode van vleermuizen (grofweg 1 november tot en met 1 maart afhankelijk of de dagtemperatuur oploopt tot zo'n 12 graden Celsius gedurende enkele dagen achter elkaar, wanneer de dieren weer ontwaken), vooropgesteld dat de werkzaamheden de dieren niet kunnen wekken uit de winterslaap. Heiwerkzaamheden en graafwerkzaamheden met groot materiaal kunnen de vleermuizen wekken en op de vlucht doen slaan.

Overige strikt beschermde soorten worden niet verwacht of kunnen met mitigerende maatregelen worden beschermd. Ringslang, platte schijfhoren en minder strikt beschermde zoogdieren en amfibieën kunnen tijdig worden geweerd of verplaatst van de plek waar de bouw/graafactiviteiten plaatsvinden.

.

Conclusie en advies

De bouwwerkzaamheden dienen rekening te houden met foeragerende en mogelijk verblijvende vleermuizen. Verstoring overdag en 's avonds dient te worden voorkomen. Er kan niet gewerkt worden met bouwlampen op het bouwterrein die ook de gevels van de sportkantine verlichten. Er kan bij langdurig heien ook sprake zijn van verstoring van vleermuizen in de nabije spouw. Daarom wordt bij dit bouwproject in het belang van de vleermuizen gesteld dat in eerst instantie niet geheid wordt, maar de palen in de ondergrond moeten worden gedraaid. Mocht dit niet mogelijk zijn bouwfysisch gezien kan een jaarrond onderzoek naar het voorkomen van vleermuizen alsnog nodig blijken. De enige manier om trilling en geluidhinder op de vleermuizen te voorkomen is te heien na zonsondergang, terwijl de dieren uitvliegen om te foerageren. Maar dit is ook bezwaarlijk voor de omwonenden. Het heien tijdens de winterslaapperiode van grofweg 1 november tot 1 maart kan niet, of alleen na een ontheffingaanvraag bij bevoegd gezag. Het onderzoek kan worden uitgevoerd, terwijl de bestemmingsplanprocedure loopt, maar dient te zijn afgerond om bij definitieve vaststelling van het plan te kunnen concluderen of het bestemmingsplan haalbaar is voor de Wet natuurbescherming.

Gebiedsbescherming is niet aan de orde bij dit plan. De voorgenomen activiteiten zijn kleinschalig en kennen geen externe werking op natuurgebieden. Er liggen geen beschermde natuurgebieden binnen het plangebied van MFA Zwammerdam, inclusief de locatie voor de watercompensatie.

Een aantal maatregelen is nodig om overtredingen te voorkomen. Zo kan niet worden gesloopt/gekapt in broedseizoen. Verlichting van bouwterreinen kan niet 's nachts worden toegepast, om verstoring van vleermuizen te voorkomen. Verder dient zorgvuldig in en om de te verbreden watergang te worden gewerkt. Het nieuw te graven deel dient eerst geheel te worden uitgegraven voordat er water in wordt gelaten, zodat vissen niet door de graafwerkzaamheden kunnen worden geschaad. De zorgplicht is ook van toepassing voor overige zoogdieren en niet strikt beschermde amfibieën. In de diverse goedgekeurde gedragscodes (bijvoorbeeld die van Stadswork en de Unie van Waterschappen) zijn maatregelen opgenomen die kunnen worden toegepast om aan de zorgplicht te voldoen. De eigen gedragscode van de voormalige gemeente Rijnwoude kan mogelijk ook nog worden gebruikt, mits deze opnieuw ter goedkeuring van het bevoegd gezag wordt voorgedragen.

Op basis van recent verleende ontheffingen voor ruimtelijke ontwikkelingen, en de door de bevoegd gezag opgestelde soortenstandaarden, is het redelijkerwijs aannemelijk dat voor dit voornemen een ontheffing kan worden ontvangen. Daarbij zijn mitigerende maatregelen noodzakelijk, waarmee negatieve effecten op de (strikt) beschermde soorten worden voorkomen. Compensatiemaatregelen kunnen onder meer in omliggende woonwijken worden gerealiseerd, maar ook bij het parkeerterrein of de aangrenzende begraafplaats en groenstroken.

1.4 Bronnen

LNV, Dienst Regelingen, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep

ECologisch; D. Peereboom et al. 2011: Quicksan en voortoets buitengebied Alphen aan den Rijn, in toelichting bestemmingsplan Limes (2013)

Ministerie EL&I, 2007. Handreiking bestemmingsplan en natuurwetgeving

Netwerk Groene Bureaus, 2017. Vleermuisprotocol 2017.

Beheerplan Nieuwkoopse Plassen en polder Haeck, Provincie Zuid-Holland

Beheerplan de Wilck, Provincie Zuid-Holland

www.ravon.nl. Website van Stichting RAVON. Geraadpleegd 21 augustus 2018

<http://www.zuid-holland.vissenatlas.nl/>

www.zoogdieratlas.nl. Website van de Zoogdier Vereniging. Geraadpleegd 21 augustus 2018.

www.vlindernet.nl. Geraadpleegd 21 augustus 2018.

www.libellennet.nl. Geraadpleegd 21 augustus 2018.

www.zuid-holland.nl, geraadpleegd 21 augustus 2018

www.zwgzh.nl, geraadpleegd 21 augustus 2018

www.floron.nl geraadpleegd 21 augustus 2018

www.telmee.nl geraadpleegd 21 augustus 2018